

Finančný prenájom po daňovej reforme v Slovenskej republike

Ján Derco¹

The financial lease after the tax reform in the Slovak republic

The paper deals with the calculations of leasing economics, derived from recently valid laws, mainly the income tax law. According to § 19 paragraph 3 letter a) of the income tax law /ZDP/, the tax expenses represent a depreciation charge of tangible and intangible properties. The new law about the income tax allowed in precisely determined cases to claim depreciation charge not only to tax-payer, having the proprietorship or the administration right (if it relates to the state, village or the higher regional unit), but also to tax-payers who do not have this right if they count this property, incl. they count their property being rented by the form of financial leasing (§24 paragraph 1 letter. e). ZDP). The lessee by this way has the right the leasing object amortizes; despite he is not its owner. This represents a very advantageous, so-called leasing form of depreciation, when the lessees depreciates the property much earlier than using the balanced or accelerated depreciation.

Key words: leasing, income tax law, financial lease, depreciations, tax expenses, tax reform

Úvod

Tak, ako sa vyvíja daňový systém v SR, vyvíja a spresňuje sa aj daňová úprava finančného prenájomu. Od 1. 1. 2004, s prijatím daňovej reformy v SR, došlo k zmenám aj v oblasti úpravy finančného prenájomu (rozhodujúce daňové normy pre finančný prenájom sú Zákon o dani z príjmov č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov a Zákon o dani z pridanej hodnoty č. 222/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov). Zmyslom tohto článku nie je citovať všetky ustanovenia uvedených zákonov, ktoré sa týkajú finančného prenájomu a podať k nim detailný výklad. Zmyslom je vyhodnotiť ekonomický dopad rozhodujúcich ustanovení daňových zákonov na ekonomickú efektívnosť finančného prenájomu. S vedomím toho, že vyhodnotenie súčasného stavu, t.j. na základe platného znenia daňových zákonov po 1. 1. 2004, prestane byť aktuálne už s nasledujúcou novelou niektorého z daňových zákonov.

Daňové podmienky finančného prenájomu a ich vplyv na efektívnosť tejto formy financovania

Z hľadiska dane z príjmov (ďalej len ZDP) je proklamovaný trend vytvoriť stimulujúce daňové podmienky hlavne pre finančný prenájom, pretože táto forma podpory investícií môže mať v konečnom dôsledku pozitívny fiškálny efekt. Či je skutočne finančný prenájom po daňovej reforme v SR daňovo zvýhodnený bude zrejmé z nasledujúceho textu.

Pojem „daňový výdavok“ je vymedzený jednak v § 2 písm. i), jednak v §19 ods. 1 ZDP. Podľa §2 písm. i) daňovým výdavkom je výdavok (náklad) na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov preukázateľne vynaložený daňovníkom, zaúčtovaný v jeho účtovníctve alebo v evidencii podľa § 6 ods. 11 ZDP, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma sa teda súvislosť medzi vynaloženými výdavkami a dosiahnutými (zabezpečenými, udržanými) príjmami. Daňovník musí výdavok zaúčtovať a jeho výšku preukázať hodnoverným dokladom. Podľa § 19 ods. 1, ak výšku výdavku limituje osobitný predpis alebo tento zákon, možno ho zahrnúť do daňových výdavkov najviac do výšky tohto limitu a za podmienok ustanovených v tomto zákone.

Nájomca si uplatňuje dva druhy výdavkov: odpisy a nájomné. Zároveň je však potrebné zdôrazniť, že pri finančnom prenájme osobných automobilov nevzniká nárok na odpočítanie DPH. Podľa novelou doplneného §25 ods. 6 ZDP pri obstaraní hmotného majetku formou finančného prenájomu súčasťou obstarávacej ceny u nájomcu nie je DPH.

Daňovými výdavkami sú podľa § 19 ods. 3 písm. a) ZDP odpisy hmotného a nehmotného majetku. Odpisovaním sa rozumie postupné zahrňovanie odpisov z hmotného majetku a nehmotného majetku, ktorý je účtovaný alebo evidovaný podľa § 6 ods. 11 ZDP a používa sa na zabezpečenie zdaniteľného príjmu, do daňových výdavkov.

Nový ZDP umožnil v presne určených prípadoch uplatňovať odpisy nielen daňovníkovi, ktorý má k majetku vlastnícke právo alebo právo správy (ak ide o majetok štátu, obce, resp. vyššieho územného celku), ale aj daňovníkovi, ktorý takéto práva nemá, ak o majetku účtuje, o.i. účtuje o majetku prenajatom

¹ Ing. Ján Derco, Ústav podnikania a cestovného ruchu F BERG, TU Košice, Boženy Němcovej 32, 040 01 Košice, Jan.Derco@tuke.sk
(Recenzovaná a revidovaná verzia dodaná 12. 12. 2005)

formou finančného lízingu (§24 ods. 1 písm. e). ZDP). Nájomca má teda právo predmet lízingu odpisovať, aj keď ho nevládni.

Ide o veľmi zvýhodnenú, tzv. lízingovú formu odpisovania, pri ktorej nájomca odpíše majetok podstatne skôr ako pri odpisovaní rovnomernom či zrýchlenom.

Zásadnou zmenou po prijatí daňovej reformy bolo zníženie počtu odpisových skupín dlhodobého majetku z pôvodných 5 skupín na 4 odpisové skupiny a v rámci nich aj o skrátenie stanovených dôb odpisovania.

Hmotný majetok prenajatý formou finančného prenájmu odpíše nájomca počas doby trvania prenájmu do výšky 100 % obstarávacej ceny zistenej u prenajímateľa. Pri určení spôsobu odpisovania sa nepoužijú ustanovenia §27 a 28, ale výška odpisu sa určí rovnomerne pomernou časťou pripadajúcou na každý kalendárny mesiac doby prenájmu.

Podľa novely ZDP sa v § 26 ods. 8 slová „obstarávacej ceny zistenej u prenajímateľa“ nahrádzajú slovami „hodnoty istiny podľa osobitného predpisu“, t.j. podľa účtovných predpisov. Podľa §25 ods. 6 pri obstaraní hmotného majetku formou finančného prenájmu súčasťou obstarávacej ceny u nájomcu nie je daň z pridanej hodnoty.

Metodika účtovania finančného prenájmu, vychádza pri klasifikácii finančných tokov z nasledujúcich pojmov, ktoré definuje opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 25167/2003-92, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovnej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva a o zmene a doplnení niektorých opatrení.

Dohodnutými platbami sú jednotlivé platby uhrádzané nájomcom prenajímateľovi počas dohodnutej doby finančného prenájmu majetku. Súčasťou dohodnutých platieb je aj kúpna cena, za ktorú na konci dohodnutej doby finančného prenájmu majetku prechádza vlastnícke právo k prenajatému majetku z prenajímateľa na nájomcu.

Istinou u prenajímateľa sa rozumie celková suma dohodnutých platieb znížená o nerealizované finančné výnosy.

Nerealizovanými finančnými výnosmi sú budúce finančné výnosy vypočítané prenajímateľom napríklad metódou efektívnej úrokovej miery a metódou prírastkovej výpožičkovej úrokovej miery.

Istinou u nájomcu sa rozumie celková suma dohodnutých platieb znížená o nerealizované finančné náklady (nájomné), pričom suma istiny u nájomcu sa rovná sume istiny u prenajímateľa.

Nerealizovanými finančnými nákladmi (nájomným) sú budúce finančné náklady, ktoré sú u prenajímateľa nerealizovanými finančnými výnosmi.

Je to logické - celkovú sumu platieb má nájomca právo do výdavkov zahrnúť, pretože ide o výdavky súvisiace s podnikaním. Odpočíta nájomné, ktoré sa do výdavkov premieta časovo rozlíšené a zvyšok - istinu odpisuje. V niektorých zmluvách sa nerealizovaný finančný náklad (nájomné) označuje ako „úrok“ iste aj kvôli tomu, že splatný finančný náklad u nájomcu sa účtuje na ľarchu účtu 562- úroky.

V zmluvách, resp. splátkových kalendároch tvoriacich súčasť zmlúv, sa tiež zvykne používať ďalší pojem istina. V každom prípade je potrebné tento údaj porovnať s výsledkom „našej rovnice“, teda

{celková suma dohodnutých platieb – nerealizované finančné náklady} (celkové nájomné, resp. úrok ako súčet súm v takto označenom stĺpci splátkového kalendára). Bolo by potrebné zvážiť, či do celkovej sumy netreba zahrnúť platbu poplatku za spracovanie zmluvy. Podľa pôvodného znenia citovaného usmernenia MF SR sa tento poplatok účtuje na ľarchu účtu 042 a tvorí súčasť vstupnej ceny, z ktorej sa vyčísľujú účtovné a daňové odpisy u nájomcu. Ako istina je vlastne označená obstarávacia cena u prenajímateľa a odpisy sú vypočítané z tejto sumy zvýšenej o poplatok za spracovanie zmluvy. V takomto prípade sa istina u nájomcu skutočne rovná istine u prenajímateľa. Ak sa v pôvodnom citovanom usmernení za vstupnú cenu na účely odpisovania považovala istina zvýšená o tento poplatok a v pripravovanej novele ZDP sa uvádzalo, že hmotný majetok prenajatý formou finančného lízingu odpíše nájomca počas doby trvania prenájmu do výšky 100 % istiny podľa osobitného predpisu, potom bolo nutné jeden z týchto materiálov spresniť. Keďže tento bod novely bol schválený v pripravovanom znení a usmernenie ešte nie je publikované, odpisy sú počítané len zo sumy istiny a poplatok premietajú priamo do daňových výdavkov.

V zmysle §26 ods. 9 ZDP ročný odpis sa určuje s presnosťou na celé kalendárne mesiace počnúc mesiacom, v ktorom boli splnené podmienky na začatie odpisovania. Týmto mesiacom je ten, v ktorom sa majetok začal účtovať alebo evidovať podľa §6 ods. 11 ZDP, teda v ktorom bol prenajatý hmotný majetok poskytnutý nájomcovi v súlade so zmluvou o finančnom prenájme v stave spôsobilom na zmluvne dohodnuté alebo obvyklé používanie. Pri tomto spôsobe odpisovania možno v roku jeho začatia a jeho ukončenia uplatniť ročné odpisy len vo výške pripadajúcej na toto zdaňovacie obdobie v závislosti od počtu kalendárnych mesiacov, počas ktorých sa majetok využíval na zabezpečenie príjmov.

V zmysle §19 ods. 3 ZDP v pôvodnom znení nájomné môže nájomca zahrnúť do nákladov len vo výške prevyšujúcej uplatňovaný odpis, rovnomerne počas celej doby trvania nájmu a to pri dodržaní podmienky, že doba trvania finančného prenájmu trvá najmenej 60 % doby odpisovania, a nie menej ako 3 roky, a že

vlastnícke právo po skončení prenájomu prechádza na nájomcu za kúpnu cenu, ktorá nie je vyššia, ako by bola zostatková cena pri rovnomernom odpisovaní. V rámci novelizácie bolo vypustené slovo „rovnomerne“ s tým, že do výdavkov sa nájomné premieta podľa účtovníctva.

Z citovaného usmernenia vyplýva, že doba prenájomu musí byť v prípade majetku patriaceho do :

- prvej odpisovej skupiny s dobou odpisovania 4 roky aspoň 3 roky,
- druhej odpisovej skupiny s dobou odpisovania 6 rokov: 6. 0,6=3,6 roka, resp. 6. 12 mesiacov = 72 mesiacov, 60 % zo 72 mesiacov = 43,2 mesiaca,
- tretej odpisovej skupiny s dobou odpisovania 12 rokov: 12. 0,6=7,2 roka, t.j. 86,4 mesiacov,
- štvrtej odpisovej skupiny s dobou odpisovania 20 rokov: 60 % z 20 rokov, je 12 rokov.

Pri nedodržaní uvedených podmienok zákon ukladá nájomcovi povinnosť upraviť základ dane z príjmov o rozdiel medzi leasingovými odpismi a rovnomernými alebo zrýchlenými odpismi za celú dobu trvania prenájomu.

Ak by finančný prenájom trval menej ako 60 % doby odpisovania alebo menej ako 3 roky, uznáva sa nájomné do daňových výdavkov iba pri dodržaní podmienky, že kúpna cena nebude nižšia ako zostatková cena, ktorú by mal predmet finančného prenájomu pri rovnomernom alebo zrýchlenom odpisovaní.

Národná rada SR schválila novelu Zákona o dani z príjmov, zverejnenú v Zbierke zákonov pod číslom 659/2004, podľa ktorej sa menia niektoré ustanovenia, týkajúce sa finančného lízingu s účinnosťou už od 1. 1. 2005. Ide o zmeny v prepočte odpisov, v zdaňovaní lízingu úroku a v definícii istiny. Zmeny sa týkajú lízinguových nájomcov – podnikateľov vo viacerých oblastiach.

Prepočet odpisov

Stav pred účinnosťou novely: V prípadoch predčasného ukončenia lízinguovej zmluvy bez zavinenia nájomcu (napríklad pri krádeži) nemal lízinguový nájomca povinnosť prepočítať rovnomerné leasingové odpisy na zákonné rovnomerné alebo zrýchlené odpisy.

Stav po účinnosti novely: Novela zákona o dani z príjmov ukladá nájomcovi vždy pri predčasnom ukončení zmluvy povinnosť prepočítavať odpisy a následne upraviť základ dane z príjmov.

Zdaňovanie lízinguového úroku

Stav pred účinnosťou novely: Lízinguový nájomca zahŕňal lízinguový úrok do daňových nákladov rovnomerne, t.j. rozpočítaný do účtovných období podľa doby trvania lízinguovej zmluvy.

Stav po účinnosti novely: Lízinguový nájomca bude zahŕňať lízinguový úrok do daňových nákladov anuitne tak, ako ho platí a ako o ňom účtuje podľa Dohody o platbách nájomného, t.j. lízinguový úrok bude vypočítaný k dátumu splatnosti konkrétnej splátky vždy z hodnoty celkového záväzku voči lízinguovej spoločnosti.

Zmena v definícii hodnoty, ktorú môže nájomca odpisovať

Stav pred účinnosťou novely: Nájomca mohol odpisovať majetok do výšky 100% obstarávacej ceny zistenej u prenajímateľa

Stav po účinnosti novely:

Nájomca odpíše majetok do výšky 100 % istiny podľa osobitného predpisu – t.j. podľa postupov účtovania.

Novela jednoznačne stanovuje, že DPH nie je súčasťou obstarávacej ceny majetku obstaraného formou finančného leasingu a to bez ohľadu na to, o aký predmet ide, teda ani pri osobných vozidlách. Z toho vyplýva, že DPH nie je v žiadnom prípade súčasťou odpisov. Pri úžitkových vozidlách, nákladných vozidlách a strojoch si nájomca uplatní odpočet DPH, pri osobných vozidlách DPH zaúčtuje jednorazovo, v celej sume, ako ostatný prevádzkový náklad (účet 548).

Na strane nájomcu popri sadzbe dane z príjmov ovplyvňuje výšku daňovej úspory výška zahrňovanej čiastky lízinguových splátok do nákladov, ktorá okrem iných faktorov je závislá od dojednanej doby finančného prenájomu a od dojednaného splátkového obdobia u toho istého predmetu finančného prenájomu. Podobne výšku daňovej úspory u nájomcu ovplyvňuje výška lízinguových odpisov zahrňovaných do nákladov.

Pri predpoklade teraz, že daný vzťah medzi prenajímateľom a nájomcom spĺňa podmienky finančného prenájomu sa dá zistiť aké budú daňové dôsledky finančného prenájomu v porovnaní s kúpou predmetu. Týmto spôsobom je možné súčasne odhadnúť, akú váhu medzi rôznymi motívmi, ktoré môžu podnik viesť k využitiu finančného prenájomu, má motív daňový (presne povedané motív vyplývajúci z režimu dane z príjmov; bez vplyvu dane z pridanej hodnoty).

Predovšetkým je potrebné zobrať do úvahy, že finančný prenájom bude z hľadiska dane z príjmov rôzne výhodný (prípadne nevýhodný) v porovnaní s kúpou v závislosti na type predmetu. Hlavné je dôležitá doba životnosti daného predmetu, ktorá určuje zaradenie predmetu do príslušnej odpisovej skupiny.

Pre hmotný majetok zaradený do 1 odpisovej skupiny je v § 26 zákona 595/2003 o dani z príjmov stanovená doba odpisovania 4 roky. Obstarávaciu cenu je tak možné preniesť do daňovo uznaných nákladov postupne behom 4 rokov. Zákon pritom pripúšťa dva odpisové režimy režim lineárny a režim degresívny. Z hľadiska časovej hodnoty peňazí je výhodnejšie použiť druhý spôsob, pri ktorom je zo začiatku prenesená do nákladov väčšia časť obstarávacej ceny. Zákon 595/2003 Z. z. v § 28 nepriamo stanoví ročné percento odpisov pre každý rok doby životnosti pre všetky 4 odpisové skupiny. Pre hmotný majetok zaradený do 1. odpisovej skupiny platia nasledujúce percentá:

1. rok	25,0 % z obstarávacej ceny
2. rok	37,5 %
3. rok	25,0 %
4. rok	12,5 %

Pri dnešnej sadzbe z príjmov právnických osôb 19 %, vďaka uplatneniu 25 % odpisu v prvom roku, tak podnik ušetrí 0,19. 25, tj. 4,75 % z obstarávacej ceny hmotného majetku na dani z príjmov, je možné nazvať *daňová úspora z odpisov*. Pri snahe zistiť, aká je celková daňová úspora z odpisov za celú dobu odpisovania, je nutné rešpektovať pokles reálnej hodnoty daňových úspor v ďalších rokoch v dôsledku princípu časovej hodnoty peňazí. Preto treba vypočítať súčasné hodnoty daňových úspor v jednotlivých rokoch a až tie na záver sčítať. Postup je zřejmý z tab. 1.

Tab. 1. Súčasná hodnota daňových úspor z odpisov pri zrýchlenom odpisovaní majetku zaradeného do 1 odpisovej skupiny [% z obstarávacej ceny]

Tab. 1. Present value of the accelerated depreciation tax shields generated by the asset in the first depreciative group [% of acquisition value]

Rok	Odpis	Daňová úspora	PV daňovej úspory
1	25,00	4,75	4,32
2	37,50	7,13	5,89
3	25,00	4,75	3,57
4	12,50	2,38	1,62
Súčet	100,00	19,00	15,40

Zdroj: Autor

Súčasná hodnota daňových úspor je vypočítaná podľa vzťahu pre výpočet súčasnej hodnoty:

$$PV = \sum_{t=1}^n \frac{T \times D_t}{(1+r)^t} \quad (1)$$

kde D_t je odpis v roku t a T hraničná sadzba dane z príjmov.

Diskontná sadzba $r = 0,1$, tzn. Že existuje predpoklad desiatpercentnej ročnej miery zhodnotenia alternatívnej investície. Pretože daňová úspora je peňažný príjem, ktorý je dopredu istý, je potrebné pri reálnych a nie modelových výpočtoch (ako v tomto prípade) za vhodnú alternatívu považovať bezrizikóvu investíciu.

V prípade finančného prenájmu je možné v súlade s § 26 ods. 8 zákona 595/2003 Z. z. použiť zvýhodnené lízingové odpisovanie. V tomto prípade je možné preniesť obstarávaciu cenu hmotného majetku do nákladov už v priebehu 3 rokov a to rovnomerne. Pokiaľ je hmotný majetok obstaraný v januári, tak je v každom roku odpísaná jedna tretina obstarávacej ceny. Analogický výpočet daňovej úspory z odpisov v prípade finančného prenájmu znázorňuje Tab. 2.

Tab. 2. Súčasná hodnota daňových úspor z odpisov pri lízingovom odpisovaní majetku zaradeného do 1 odpisovej skupiny [% z obstarávacej ceny]

Tab. 2. Present value of the leasing depreciation tax shields generated by the asset in the first depreciative group [% of acquisition value]

Rok	Odpis	Daňová úspora	PV daňovej úspory
1	33,33	6,33	5,76
2	33,33	6,33	5,23
3	33,33	6,33	4,76
Súčet	100,00	19,00	15,75

Zdroj: Autor

Pri porovnaní čistej hodnoty daňových úspor pri zrýchlenom odpisovaní a pri finančnom prenájme, zistíme, že súčasná hodnota daňových úspor je pri finančnom prenájme o 0,35 % obstarávacej ceny vyššia než pri zrýchlenom odpisovaní.

Väčšina strojných zariadení je zaradená do druhej odpisovej skupiny s fiškálnou dobou životnosti 6 rokov. Pri tomto hmotnom majetku je možné predmet finančného prenájmu úplne odpísať v priebehu

44 mesiacov. Opäť prevedieme prepočet súčasných hodnôt daňových úspor z odpisov pri zrýchlenom odpisovaní a pri finančnom prenájme (tab. 3 a 4).

Tab. 3. Súčasná hodnota daňových úspor z odpisov pri zrýchlenom odpisovaní majetku zaradeného do 2 odpisovej skupiny [% z obstarávacej ceny]

Tab. 3. Present value of the accelerated depreciation tax shields generated by the asset in the second depreciative group [% of acquisition value]

Rok	Odpis	Daňová úspora	PV daňovej úspory
1	16,67	3,17	2,88
2	27,78	5,28	4,36
3	22,22	4,22	3,17
4	16,67	3,17	2,16
5	11,10	2,11	1,31
6	5,56	1,06	0,60
Súčet	100,00	19,00	14,48

Zdroj: Autor

Tab. 4. Súčasná hodnota daňových úspor z odpisov pri lízingu odpisovaní majetku zaradeného do 2 odpisovej skupiny [% z obstarávacej ceny]

Tab. 4. Present value of the leasing depreciation tax shields generated by the asset in the second depreciative group [% of acquisition value]

Rok	Odpis	Daňová úspora	PV daňovej úspory
1	27,27	5,18	4,71
2	27,27	5,18	4,28
3	27,27	5,18	3,89
4	18,18	3,45	2,36
Súčet	100,00	19,00	15,25

Zdroj: Autor

Rozdiel v prospech finančného prenájmu je 0,77 % obstarávacej ceny hmotného majetku. V prípade hmotného majetku zaradeného do 3. odpisovej skupiny je situácia podobná (tab. 5 a 6). Finančný prenájom je v podobe úspor z daňových odpisov zvýhodnený o 0,82 % obstarávacej ceny predmetu prenájmu.

Nie je však možné zabúdať, že úvahy vychádzajú z finančného prenájmu najvhodnejšej situácie, keď je predmet finančného prenájmu obstaraný na začiatku daňového obdobia. Čím neskôr smerom ku koncu daňového obdobia je predmet finančného prenájmu obstaraný, tým je finančný prenájom menej výhodný, pretože pri zrýchlenom odpisovaní je možné odpísať celú čiastku bez ohľadu na to, v ktorom mesiaci je majetok obstaraný. Odpisovanie pri finančnom prenájme je v zmysle § 26 ods. 8 zákona č. 595/2003 Z. z. časové, tzn. pri obstarávaní v decembri je odpísaná v danom roku len ekvivalentná časť pripadajúca na daný mesiac. Uvedená skutočnosť sa musí brať do úvahy pre podmienky dané zákonom č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov.

Tab. 5. Súčasná hodnota daňových úspor z odpisov pri zrýchlenom odpisovaní majetku zaradeného do 3 odpisovej skupiny [% z obstarávacej ceny]

Tab. 5. Present value of the accelerated depreciation tax shields generated by the asset in the third depreciative group [% of acquisition value]

Rok	Odpis	Daňová úspora	PV daňovej úspory
1	8,33	1,58	1,44
2	15,28	2,90	2,40
3	13,89	2,64	1,98
4	12,50	2,38	1,62
5	11,11	2,11	1,31
6	9,73	1,85	1,04
7	8,33	1,58	0,81
8	6,94	1,32	0,62
9	5,56	1,06	0,45
10	4,17	0,79	0,31
11	2,77	0,53	0,18
12	1,39	0,26	0,08
Súčet	100,00	19,00	12,25

Zdroj: Autor

V prípade hmotného majetku zaradeného do 4 odpisovej skupiny je stanovená fiškálna doba životnosti 20 rokov. Predmet finančného prenájmu je možné odpísať lízingu spôsobom v priebehu 12 rokov. Rozdiel daňových úspor z odpisov dosahuje v prospech finančného prenájmu 0,72 % z obstarávacej ceny predmetu prenájmu (tab. 7 a 8).

Tab. 6. Súčasná hodnota daňových úspor z odpisov pri lízingovom odpisovaní majetku zaradeného do 3 odpisovej skupiny [% z obstarávacej ceny]

Tab. 6. Present value of the leasing depreciation tax shields generated by the asset in the third depreciative group [% of acquisition value]

Rok	Odpis	Daňová úspora	PV daňovej úspory
1	13,79	2,62	2,38
2	13,79	2,62	2,17
3	13,79	2,62	1,97
4	13,79	2,62	1,79
5	13,79	2,62	1,63
6	13,79	2,62	1,48
7	13,79	2,62	1,34
8	3,47	0,66	0,31
Súčet	100,00	19,00	13,07

Zdroj: Autor

Tab. 7. Súčasná hodnota daňových úspor z odpisov pri zrýchlenom odpisovaní majetku zaradeného do 4 odpisovej skupiny [% z obstarávacej ceny]

Tab. 7. Present value of the accelerated depreciation tax shields generated by the asset in the fourth depreciative group [% of acquisition value]

Rok	Odpis	Daňová úspora	PV daňovej úspory
1	5,00	0,95	0,86
2	9,50	1,81	1,50
3	9,00	1,71	1,28
4	8,50	1,62	1,11
5	8,00	1,52	0,94
6	7,50	1,43	0,81
7	7,00	1,33	0,68
8	6,50	1,24	0,58
9	6,00	1,14	0,48
10	5,50	1,05	0,40
11	5,00	0,95	0,33
12	4,50	0,86	0,27
13	4,00	0,76	0,22
14	3,50	0,67	0,18
15	3,00	0,57	0,14
16	2,50	0,48	0,10
17	2,00	0,38	0,08
18	1,50	0,29	0,05
19	1,00	0,19	0,03
20	0,50	0,10	0,01
Súčet	100,00	19,00	10,07

Zdroj: Autor

Tab. 8. Súčasná hodnota daňových úspor z odpisov pri lízingovom odpisovaní majetku zaradeného do 4 odpisovej skupiny [% z obstarávacej ceny]

Tab. 8. Present value of the leasing depreciation tax shields generated by the asset in the fourth depreciative group [% of acquisition value]

Rok	Odpis	Daňová úspora	PV daňovej úspory
1	8,33	1,58	1,44
2	8,33	1,58	1,31
3	8,33	1,58	1,19
4	8,33	1,58	1,08
5	8,33	1,58	0,98
6	8,33	1,58	0,89
7	8,33	1,58	0,81
8	8,33	1,58	0,74
9	8,33	1,58	0,67
10	8,33	1,58	0,61
11	8,33	1,58	0,55
12	8,33	1,58	0,50
Súčet	100,00	19,00	10,79

Zdroj: Autor

Súčasný znenie zákona zvyhodňuje v oblasti odpisov finančný prenájom pred alternatívnymi možnosťami obstarania hmotného majetku, ktoré by boli odpisované prostredníctvom zrýchleného postupu odpisovania. Pripomínam, že dosiaľ bola hodnotená výhodnosť finančného prenájomu len z hľadiska dane z príjmu právnických osôb. Z tejto skupiny je nutné vybrať osobné automobily, kde zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty neumožňuje odpočítať daň z pridanej hodnoty na vstupe. Z hľadiska hodnotenia

efektívnosti finančného prenájmu nájomca berie do úvahy napr. aj požadované garancie v prípade alternatívneho spôsobu obstarania investície, časové nároky spojené s uzavretím lízingovej zmluvy, možnosť dojednania havarijného poistenia. Na slovenskom poistnom trhu pozorujeme snahu jednotlivých poisťovní o postupné zvyšovanie stupňa racionalizácie a kvality nimi vykonávaných činností v spojení s aplikáciou a aktívnym využívaním možností ponúkaných progresívnymi informačnými technológiami (Bosáková et al., 2001).

Z pôvodného zákona o daniach z príjmov vyplývali obmedzujúce podmienky pre dojednanú dobu prenájmania veci formou finančného prenájmu. V súvislosti s možnosťou zahrňania platených splátok nájomcom do nákladov stanovoval zákon minimálnu dobu prenájmania na 20 % doby odpisovania predmetu prenájmu, najmenej však 3 roky. Pre možnosť uplatnenia lízingového spôsobu odpisovania predmetu prenájmu prenajímateľom stanovoval zákon dobu prenájmu minimálne na 40 % doby odpisovania, najmenej však 3 roky, pri ktorej mohol odpísať 90 % vstupnej ceny. Pri predĺžení doby prenájmu nad 40 % doby odpisovania mohol prenajímateľ odpísať za každé jedno percento doby odpisovania ďalšie jedno percento vstupnej ceny až do 100 % vstupnej ceny.

Vplyv zmeny sadzby dane z príjmov na výšku daňovej úspory v závislosti od dojedanej doby finančného prenájmu je možné preukázať na nasledujúcom príklade, keď zo zmluvy o nájme veci s právom kúpy prenajímateľa sú známe nasledujúce údaje:

- obstarávacia cena predmetu finančného prenájmu je 2 mil. Sk,
- predmet finančného prenájmu je zaradený do 3. odpisovej skupiny,
- lízingové splátky sú dojednané mesačne, so splácaním na konci mesiaca,
- lízingové úročenie je dojednané vo výške 16 % p.a.

Pôvodné zákonné podmienky (minimálne doby prenájmania) vyplývajúce z príkladu pre prenajímateľa a nájomcu a odpovedajúce zostatkové ceny predmetu finančného prenájmu v 3. odpisovej skupine udáva tab. 9.

Tab. 9. Minimálne doby prenájmania a im odpovedajúce zostatkové ceny pred daňovou reformou
Tab. 9. Minimal leasing periods and their residual values before tax reform

Podmienky	Min. doba nájmu [mes.]	Zostatková cena PL [% zo vstupnej ceny]
Pre zahrnutie lízingových splátok do nákladov	36	78,3 pri RO, 62 pri ZO
Pre uplatnenie lízingových odpisov s odpísaním 90 % vstupnej ceny	58	10
Pre uplatnenie lízingových odpisov s odpísaním 100 % vstupnej ceny	72	0

Zdroj: Marušin et al., 2004

Pre možnosť zahrnutia čiastky dojednaných lízingových splátok, ktorá prevyšuje výšku uplatnených lízingových odpisov nájomcom, je od roku 2004 minimálna doba finančného prenájmu 60 % doby odpisovania, čo pre predmet zaradený v príklade do 3. odpisovej skupiny predstavuje 87 mesiacov.

Kvantifikované mesačné splátky odpovedajúce minimálnym dobám prenájmania, vplyv zmeny sadzby dane z príjmov, dôb odpisovania na daňovú úsporu a skutočne zaplatenú lízingovú cenu pri dojednaných dobách finančného prenájmu udáva tab. 10.

Tab. 10. Skutočné lízingové ceny pred a po daňovej reforme
Tab. 10. Real leasing prices before and after tax reform

Ukazovateľ Pred daňovou reformou	DP 36 mes.	DP 72 mes.	DP 87 mes.
Mesačné lízingové splátky	70314	43383	38980
Celkové lízingové splátky	2531304	3123576	3391260
Zostatková (kúpna) cena predmetu lízingu	1566000	0	0
Dojednaná lízingová cena	4097304	3123576	3391260
Daňová úspora z lízingových splátok pri 25 % sadzbe	632826	780894	847815
Skutočná lízingová cena	3464478	2342682	2543445
<i>Po daňovej reforme</i>			
Celkové lízingové splátky	2531304	3123576	3391260
Rovnomerné odpisy u nájomcu	500000	1000000	
Lízingové odpisy u nájomcu			2000000
Daňová úspora z odpisov pri 19 % sadzbe dane	95000	190000	380000
Celkové nájomné prevyšujúce lízingové odpisy			1391260
Daňová úspora z prevyšujúceho nájomného			264339
Zostatková (kúpna) cena predmetu lízingu pri RO	1500000	1000000	1000
Dojednaná lízingová cena (lízingové splátky+kúpna cena)	4031304	4123576	3392260
Skutočná lízingová cena (po daňovej úspore)	3936304	3933576	2747921
Rozdiel skutočných lízingových cien (pred a po reforme)	471826	1590894	204476

Zdroj: Autor

Z tab. 10 vyplývajú tieto skutočnosti:

- najvyššie dojednané mesačné lízingové splátky sú pri dojednanej dobe finančného prenájmu na 36 mesiacov,
- celkové lízingové splátky sú najvyššie pri dojednanej dobe finančného prenájmu na 87 mesiacov,
- dojednaná lízingová cena, ktorá predstavuje sumu celkových dojednaných lízingových splátok a kúpnu (zostatkovú) cenu predmetu finančného prenájmu po skončení prenájmu bola pred daňovou reformou najvyššia pri dojednanej dobe prenájmu na 36 mesiacov, keď nebola splnená podmienka doby nájmu na uplatnenie lízingového spôsobu odpisovania, kúpna cena predstavovala vysokú sumu, pri rovnomernom odpisovaní ešte 78,3 % obstarávacej ceny,
- daňová úspora u nájomcu bola pred reformou aj po reforme dane z príjmov najvyššia pri najdlhšej dojednanej dobe finančného prenájmu,
- dojednaná lízingová cena po daňovej reforme je u toho istého predmetu finančného prenájmu najnižšia pri dojednanej dobe prenájmu 87 mesiacov,
- skutočná lízingová cena (po zohľadnení daňovej úspory) pred reformou bola najnižšia pri dojednanej dobe prenájmu na 72 mesiacov. Za túto dobu prenajíateľ mohol odpísať lízingovým spôsobom odpisovania 100 % obstarávacej ceny predmetu prenájmu a teda kúpna cena po skončení prenájmu bola nulová. Celú obstarávaciu cenu predmetu prenájmu by prenajíateľ lízingovým spôsobom odpísal aj pri dojednanej dobe prenájmu 87 mesiacov. Celkové mesačné lízingové splátky odpovedajúce tejto dobe nájmu sú však vyššie ako pri dobe nájmu na 72 mesiacov o 267 684 a z nich získaná daňová úspora pri 25% sadzbe je vyššia len o 66 921 Sk,
- skutočná lízingová cena predmetu finančného prenájmu z nášho príkladu je po reforme dane z príjmov najnižšia pri dojednanej dobe prenájmu na 87 mesiacov, pri ktorej je splnená podmienka u nájomcu pre možnosť zahrnutia do nákladov okrem lízingových odpisov aj čiastku nájomného, ktorá prevyšuje lízingové odpisy,
- zníženie sadzby dane z príjmov na 19 % má nepriaznivý vplyv na skutočnú lízingovú cenu. V našom príklade rozdiel najnižších skutočných lízingových cien pri 25 % a 19 % sadzbe dane z príjmov sumu 204 476 Sk. Najnižší rozdiel skutočných lízingových cien pred a po reforme dane z príjmov je pri dojednanej dobe prenájmu na 87 mesiacov.

Záver

V rámci podmienok daných zákonom č.595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov došlo k výrazným zmenám v oblasti daňových podmienok finančného prenájmu. Podľa IAS 17 ods. 12 by nájomcovia mali vykázat' finančné líziny ako majetok a záväzky v ich súvahách v sumách rovnajúcich sa na začiatku lízingu objektívnej hodnote prenajatého majetku, alebo ak je nižšia v súčasnej hodnote minimálnych lízingových splátok. Platné postupy účtovania v SR a zákon o dani z príjmov v tomto bode rešpektujú IAS 17 nakoľko prijatie majetku nájomcom sa v účtovníctve nájomcu účtuje v deň prijatia majetku na ťarchu príslušného účtu majetku v ocenení rovnajúcej sa istine u nájomcu so súvzťažným zápisom v prospech účtu 474 - Záväzky z nájmu. Rovnako nové platné postupy účtovania vychádzajú z odstavca 17 IAS 17, podľa ktorého by lízingové splátky mali byť rozdelené medzi finančný náklad a zníženie nesplateného záväzku. Finančný náklad by mal byť alokovaný do obdobia počas lízingu tak, aby sa vytvorila konštantná periodická úroková miera na zostávajúce zostatky záväzku pre každé obdobie. Daňová reforma preniesla zvýhodnený spôsob lízingového odpisovania z prenajíateľa na nájomcu a znížila sadzbu dane z príjmov, čo však malo negatívny vplyv na výšku daňovej úspory. Preto napriek snahe vytvoriť stimulujúce prostredie pre lízingových nájomcov mala daňová reforma negatívny vplyv na skutočnú lízingovú cenu.

Literatúra - References

- Bosáková, Z., Kafková, E.: Možnosti aplikácie matematicko-štatistických metód pri výpočte IBNR rezerv.
In: Rozvoj regionů v integrující se Evropě. Karviná: Slezská univerzita v Opavě - Obchodně podnikatelská fakulta v Karvině, 2001, s. 564 - 574.
- Marušin, J., Grendel, P.: Vplyv zmeny dane z príjmov na lízingovú cenu hnutelných vecí, Dane a účtovníctvo, 9/2004, str.45-47
- Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov